

II. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia 1992

Szerkesztették: Annus Gábor, Bárdos Jenő, Lengyel Zsiolt. Veszprémi Egyetem, 1994.
334. p. ISBN 963-733-229-4

Előszó

Az 1992-ben tartott II. Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia anyagát ajánljuk az Olvasó figyelmébe. A konferencián elhangzott szinte valamennyi plenáris és szekcióelőadás helyet kapott a kötetben. A kötet híven követi a konferencia említett szerkezeti felépítését. Az előadottakat a szerkesztők szándékosan nem rostálták, ez néhol az eklektikusság benyomását keltheti. A szerkesztők tudatosan vállalják ezt a megítélést, hiszen – meggyőződésük szerint – ez általánosabb és létező helyzetet tükröz. A 80-as évek végén, a 90-es évek eleje táján egy sor olyan kutatás, tanulmány (estleg csak: esetleltás) van/volt, mely a nyelvi nevelés átfogóbb vagy csak részlegesebb kérdéseit igyekezett vallatóra fogni, és nem találta helyét a diszciplináris rendszerben, azért az alkalmazott nyelvészet ernyője alá húzódott. Ezért a helyzetért sem az alkalmazott nyelvészet, sem pedig az így – rövidebb-hosszabb időre – szövetséget kötők nem hibáztathatóak. Egyszerűen így alakultak a dolgok az említett időpontokban. (Hasonló okok játszanak közre abban, hogy egy szegedi konferencia anyagát – ügyet szolgálva, és nem a részleteket, az esetlegességeket firtatva – a Veszprémi Egyetem Nyelvi Intézete publikálja).

A szerkesztési munkálatok elsősorban a formai egyenetlenségek megszüntetésére irányultak. A szerzői szövegekből kizárólag a felesleges ismétlődéseket szüntettük meg, egységesítettük (nem mindig kellő következtetéssel) a nyelvi példák leírását. Át kellett dolgozni a hivatkozások rendszerét. A nagyobb, átfogóbb műveket kiemeltük az előadások bibliográfiájából és a kötet végén alfabetikus rendbe illesztve soroljuk fel. Azok a szakirodalmi hivatkozások, melyek az adott előadás kontextusában képviselnek sajátos (és fontos!) értékeket magában az előadás szövegében szerepelnek a megfelelő helyen. Egyéb vonatkozásban a kötet igyekszik a kialakult publikációs szabályokat követni: a plenáris előadásokat a szekcióelőadások követik, majd a bibliográfia, végül név- és tárgymutató zárja a kötetet

Tartalom

Előszó	3
Tartalom	4

PLENÁRIS ÜLÉS

Gósy Mária: Az olvasási zavarok percepciók fonetikai háttere	9
Sergely Lajos: A számítógépes helyesírás-ellenőrző programok	13
Papp Ferenc: Számítógép és nyelvészet	19
Bárdos Jenő: A modern nyelvtanár szakmai műveltségének tartalma	23
Lengyel Zsolt: Nyelvelsajátítási formák	29

SZÁMÍTÓGÉP ÉS NYELVÉSZET

Papp Ferenc: "A magyar nyelv történeti nyelvtana" – a mi szemszögünkben	32
Asztalos László - Dragalin Albert – Horváth Sándor – Hunyadi László – Uzonyi Pál: Magyar mondatok grammatikai elemző programja egy gép fordító rendszerben	34
Horváth Antal: Egy tanuló-tanító program szerzői ismertetése	37
Szóllósy-Sebestény András: Esettanulmány a számítógépes terminológia köréből	38
Koutny Ilona: Nyelvtanulás beszélő számítógéppel (a PAROLERN szerzői rendszer bemutatásával)	41
Biró Júlia: Szövegfeldolgozás a közgazdaságtudományi irodalomban	44
Bárdos Anna: Számítógépes nyelvi algoritmusok	48
Laczik Mária: Az összetett főnevek szerkezeti kérdéséhez (A mai magyar nyelv szépprózai gyakorisági szótára alapján)	52
Benkő Krisztina: Számítógép a középiskolai idegennyelv-oktatásban (Tapasztalatok és módszertani javaslatok)	54
H. Tóth Imre – Kocsis Mihály: A magyar nyelv szláv jövevényszavai adatbázis létrehozása	56
R. Molnár Emma: Az "alkalmazott" idiómák szótározása (Számítógépes feldolgozás lehetősége?)	60
Navracsics Judit: A TACT szövegelemző és behívó program bemutatása	64

NYELVTANÁRKÉPZÉS – ÁTKÉPZÉS

Kiss Sándor: A nyelvtanárképzés szükséges elemei	67
Szerencsi Katalin: Teszteljük a felvételi tesztet	69
Zaláné Szablyár Anna: "A fordulat a TANKÖNYVEKKEL kezdődik." (H. E. Piepho) A fordulat a tankönyvekkel kezdődik?	72
Petneki Katalin: A 3 éves német nyelvtanárképző szak módszertani programja	76
Hajdú Erzsébet: Tanárszakos hallgatók komplex nyelvi képzése - új utak keresése	79
Bertalan Judit: Az országismeret tanításával kapcsolatos kérdések és tapasztalatok	81
Bácskai Anna – Egyed Éva: Az írott nyelv oktatása az ELTE Német Nyelvoktató Központ első éves hallgatói számára	83
Ghiczy Erzsébet – Kárpáti Zsófia: A nyelvtan oktatása a DaF-tanárok képzésében	90

SZÖVEGLINGVISZTIKA – SZOCIOLINGVISZTIKA

Békési Imre: Egy jelentésszerkezet referenciális komponenseiről	92
P. Lakatos Ilona: Az iskolai végzettség mint nyelvszociológiai tényező	95
T. Károlyi Margit: Adalékok a nemek szerinti nyelvhasználat kérdéséhez	96
Németh T. Enikő: A beszélt nyelvi korpuszok megnyilatkoztatás-példányokra tagolódása	98
Nagy Mihályné Nyáry Erika: Szociolingvisztika és identitástudat Buda Ferenc lírájában	101
Szikoráné Kovács Eszter: Szövegtani szempontok a költői művek elemzésében (A konklúziómondat mint a versbeni "alapmondat")	108

Orosz György: "Az Istenszülő álma" című nagyorosz egyházi népének és apokrif elbeszélések ráolvasó funkcióban	115
Uvari István: Adatok a ruszin tankönyvek történetéhez (Csopey László /1856–1934/ tankönyvei)	118

GYERMEKNYELVOKTATÁS

Kassai Ilona – Leslei Barratt: Találkozás az idegen nyelvvel iskolások előtt: elsajátítás vagy tanulás?	119
Tímárné Subai Anna: A teljes fizikai válasz (James J. Asher's Total Physical Response'Method) alkalmazása az óvodai nyelvoktatásban	123
Szentgyörgyi Miklósné: Olasztanítás óvoda-iskolában	127
Nikolov Marianne: Történetekre épülő tanterv 6-14 éves gyerekek számára angol nyelvből	129
Diczku Olga: Dramatizált mesék, dalok, mondókák alkalmazása a kisgyermek nyelvtanításában	131
Darabos Zsuzsanna: Francia tananyag az orosz kiváló általános iskolai nyelvtanításban	135
Horváth Gyuláné. Francia szakos tanítók az általános iskolában	137

SZAKNYELVOKTATÁS – SZAKNYELVKUTATÁS

Tóthné Kurtán Zsuzsa: 30 éves az európai szaknyelvoktatás	138
Heltai Pál – Ötvösné Vadnay Marianna: A szaknyelvi szókinccs oktatása	141
Pongrácz Judit: Alkalmazott nyelvészeti kutatások a gazdasági nyelv oktatásának szolgálatában	145
Kovácsné Császi Gabriella: Transzfer jelenségek és szaknyelvoktatás	148
Kiss Katalin: A Ludovíceum és a múlt századi magyarországi orosznyelvtanítás	154
Papp László: A szókinccs elhatárolhatóságának kérdései egy számítógépes matematika szakszótár kapcsán	156
Sziklainé Gombos Zsuzsanna: Szaknyelvi kommunikáció válfajai a műegyetemi nyelvoktatásban	158
Réti Almée: Tapasztalatok az angol nyelvű gépészmérnök-szakfordító-képzés első öt évről a Miskolci Egyetemen	161
Fodorné Balthazár Enikő: A face-to-face szakmai kommunikáció oktatásához	165
T. Eliot Laurence: Néhány javaslat az angol nyelv eredményesebb oktatására	167
Bálint Zsuzsanna: Learner Diaries: Possibilites and Pitfalls	170

KÉTTANNYELVŰ OKTATÁS

Vámos Ágnes: Egynyelvű vagy kétnyelvű a kéttannyelvű gimnázium?	173
Geofrey Gibson: The Hungarian Dual Language School Fears and Reality	175

FORDÍTÁS, TOLMÁCSOLÁS

Klaudy Kinga: Empirikus kutatások a fordításelméletben	185
--	-----

Bohákné Szabari Krisztina: Fordítás és tolmácsolás a kultúraközi kommunikáció szolgálatában	188
Lendvai Endréné: Ezer orosz vicc (Egy viccgyűjtemény szerkesztési és fordítási problémái)	190
Papp György: A fordítói interferencia típusai	192
Andric Edit: A jogi szövegek fordításának problémái	196
Katona Edit: Néhány szó a sportnyelvi frazeológia fordításáról	199
Bihari Gábor: Kauzatív körülíró szókapcsolatok lengyelről magyarra történő fordításának kérdései	202
Ortutay Péter: Hogyan kell szlenget fordítani?	204
Barota Mária: Ébredés-hang-dinamika (A forma fordíthatóságának kérdéséhez)	208
Ujszászi Zsuzsanna: Az ekvivalencia problémájáról Károlyi Amy Emily Dickinson-fordításaiban	211
Vraukó Tamás: Katonai témájú német jövevényszavak az angolban és fordításuk	213
Balogh István: Gondolatok egy műfordítás kapcsán	215
Joó Etelka: Hetényi-Heidberg Albert német Ady-fordításai	216

ANYANYELVI NEVELÉS

B. Fejes Katalin: Az intencionalitás szövegszervező szerepe	221
Jagustinné Ujvári Klára: Fogalmak – sztereotípiák – információ (Egy követő vizsgálat néhány tapasztalata a gyakorlati képzés szempontjából)	224
Gadányi Károly: A szlovén irodalmi nyelv szótári készletének kialakulása a XIX. sz. 80-as éveiben	226
Doncsecz Ibolya: A szlovén szakos hallgatók nyelvművelés oktatásának tapasztalatai	229
Bárkán György: Kisebbségi tudat, képi és nyelvi kommunikáció, mentális hátrány	231
Kissné Kovács Katalin – Nyakas Miklósné: Szociokulturálisan hátrányos helyzetű óvodások kommunikációs jellemzői és a fejlesztési program alapkonceptiója	234
Nagy L. János: A gyakorlat írása avagy az írás gyakorlata	238
Minya Károly: Betű-e a ch?	240

ALKALMAZOTT NYELVÉSZET – MÓDSZERTAN

Sturcz Zoltán: Alkalmazott nyelvészeti igények századelő nyelvoktatásában	243
Kornya László: Alkalmazott nyelvészet az országismeret-oktatásában	245
Tóth Mihályné: Pedagógiai grammatikai szakaszok	247
Cseh Judit Borbála: Kérdés-felelet eljárások a nyelvórán (Vázlat)	251
Damokos Katalin: A delfti módszer, avagy hogyan tanítsunk idegen nyelvet explicit nyelvtanítás nélkül	253
Róka Marianne: Funkcionális analfabétizmus az idegennyelv-oktatásban	256
Baloghné Puskás Beatrix: Magántanárral vagy egyedül (Az iskolai és iskolán kívüli nyelvtanítás, valamint az egyéni nyelvtanulás dilemmái)	259
Boóczné Barna Katalin: A tanári beszéd hatása az idegennyelvi órán	263

Pelyvás Péter: A Tale Told by an Idiot... (Psychotic narration ang cognitive grammar)	266
Dávid Gyula: Metaphors in cognitive grammar	272
Steinetné Molnár Judit: A képes orosz szókapcsolatok szótára a tervezés stádiumában	274
Cs. Jónás Erzsébet: a kéréssel indított dialógusok az oroszban - a nyelvi kommunikáció fejlesztése	277
Pogány Béla: Az orosz nyelvoktatás perspektívái az elkövetkező években	280
Éva Erzsébet: Tanuljunk vagy tanítsunk? (Gyorsfénykép a nyelvválasztásról)	283
Németh Attila: A Veszprémi Egyetemen folyó tanárképzés gyakorlóiskolai modelljének vázlata	285
KONTASZTÍV NYELVÉSZET	
Mikó Pálné: Kinek (volt) idegen nyelv a magyar?	289
Pete István: Körforgásos idő	292
Nagy Ildikó: The English equivalents of two "passing" words	295
Farkas Ferenc – Horváthné Kispéter Zsuzsanna: A flóra a magyar, francia és a német szóláskincsben	297
Máté Éva: Tipológiai sajátosságok tükröződése a hindi nyelv szóalkotásában	301
Pacsai Imre: A mellérendelő szóösszetételek szemantikai (tamatikus) párhuzamai	305
Bibok Károly: A szójelentés kontesztív (orosz-magyar) vizsgálata konceptuális szemantikai keretben	307
Drahos József: Az aspektualitás funkcionális-szemantikai kategóriájának felhasználása a szemlélet (az aspektus) jelentése kifejezésére az orosz és német nyelvben	310
Czeplédi Katalin: Csuvasi helyneveinek morfológiai és szintaktikai szempontú feldolgozása	313
Sulyok Hedvig: A dalmáciai "latinok"	315
P. Csige Katalin: Idegen nyelvi és környezeti hatások az állandó szókapcsolatok használatában	319
Répási Györgyné: Paronimák az orosz nyelvben	321
Bibliográfia	324
Név- és tárgymutató	330